

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА

Збірник наукових праць

Випуск 15
(частина 1)

Київ
Педагогічна думка
2015

УДК 371.671.(082)
ББК 74.202я 43
П78

Засновник – Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 20775-10575 ПР від 13.06.2014 р.
Збірник є науковим фаховим виданням у галузі педагогічних наук
Наказ МОН України № 41 від 17.01.2014 р.
(зі змінами від 29.09.14 р., наказ № 1081)

Затверджено до друку вченою радою Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України
(протокол № 9 від 17 вересня 2015 року)

Редакційна колегія:

Топузов О. М., доктор пед. наук, професор (головний редактор); **Гуржій А. М.**, дійсний член НАПН України, доктор техн. наук, професор (науковий редактор); **Головко М. В.**, канд. пед. наук, с. н. с., доцент (заступник головного редактора); **Засккіна Т. М.**, канд. пед. наук, с. н. с. (заступник головного редактора); **Мороз П. В.**, канд. пед. наук, с. н. с. (відповідальний редактор); **Кришмарел В. Ю.**, канд. філос. наук (відповідальний секретар); **Акірі Іон**, доктор фіз.-мат. наук, конференціар (Республіка Молдова); **Бібік Н. М.**, дійсний член НАПН України, доктор пед. наук, професор; **Бурда М. І.**, дійсний член НАПН України, доктор пед. наук, професор; **Буринська Н. М.**, доктор пед. наук, професор; **Васьківська Г. О.**, доктор пед. наук, с. н. с.; **Величко Л. П.**, доктор пед. наук, професор; **Голуб Н. Б.**, доктор пед. наук, професор; **Гриненко Д. В.** (перекладач); **Дічек Н. П.**, доктор пед. наук, професор; **Імашев Гізатула**, доктор пед. наук, професор (Республіка Казахстан); **Кизенко В. І.**, канд. пед. наук, с. н. с.; **Курач Л. І.**, канд. пед. наук, с. н. с.; **Лапінський В. В.**, канд. фіз.-мат. наук, доцент; **Локшина О. І.**, доктор пед. наук, професор; **Калініна Л. М.**, доктор пед. наук, професор; **Мальований Ю. І.**, член-кореспондент НАПН України, канд. пед. наук, с. н. с.; **Мелешко В. В.**, канд. пед. наук, с. н. с.; **Надтока О. Ф.**, канд. пед. наук, с. н. с.; **Піддячий М. І.**, доктор пед. наук, професор; **Пометун О. І.**, член-кореспондент НАПН України, доктор пед. наук, професор; **Пузіков Д. О.**, канд. пед. наук.; **Редько В. Г.**, канд. пед. наук, доцент; **Савченко О. Я.**, дійсний член НАПН України, доктор пед. наук, професор; **Севастьянова Д. О.** (технічний секретар); **Смолінчук Л. С.**, канд. пед. наук, с. н. с.; **Цимбалару А. Д.**, доктор пед. наук, с. н. с.; **Ярош Д. Б.** (літературний редактор)

П78 **Проблеми сучасного підручника** : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2015. – Вип. 15. – Ч. 1. – 370 с.

У збірнику представлено доробок науковців Інституту педагогіки НАПН України, теоретично і практично значущі результати багаторічних експериментальних досліджень аспірантів, докторантів, здобувачів та учителів-методистів. У статтях збірника висвітлено актуальні питання теорії підручникотворення; особливості створення сучасної навчальної та науково-методичної літератури.

Збірник призначено науковцям, авторам підручників і всім зацікавленим у створенні якісної навчальної книги.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ	6
ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА	7
<i>І. В. Андрусенко.</i> ПІДРУЧНИК З ПРИРОДОЗНАВСТВА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	9
<i>О. В. Барановська.</i> МОЖЛИВОСТІ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА	18
<i>Н. П. Басай.</i> НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «НІМЕЦЬКОМОВНІ КРАЇНИ» ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	27
<i>Г. Л. Бійчук.</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ПІДРУЧНИКА «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА. 11 КЛАС»: ПРОЕКТУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ НА ЗАСАДАХ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО Й КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДІВ	35
<i>Ю. Бондаренко.</i> ХУДОЖНЯ МАКРОІСТОРІЯ СТАТИЧНОГО ТИПУ ТА ЇЇ ПРЕЗЕНТАЦІЯ В ПІДРУЧНИКАХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ 9-11 КЛАСІВ	44
<i>М. І. Бурда.</i> ПІДРУЧНИК З ГЕОМЕТРІЇ ДЛЯ ПРОФІЛЬНОГО РІВНЯ: ЯКИМ ЙОМУ БУТИ	55
<i>И. Н. Варакса, Т. А. Колевич.</i> ЭЛЕКТРОННЫЙ УЧЕБНИК-НАВИГАТОР ПО ХИМИИ: ОПЫТ РАЗРАБОТКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	63
<i>Д. В. Васильєва.</i> АКСІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДРУЧНИКІВ З МАТЕМАТИКИ ДЛЯ СТАРШОЇ ШКОЛИ	70
<i>Г. О. Васьківська.</i> ГНОСЕОЛОГІЧНА ЦІННІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ КНИГИ ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВАРІАНТНОЇ ТА ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВИХ ЗМІСТУ ОСВІТИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ	79
<i>О. Є. Васьківська.</i> РОЗВИТОК УМІНЬ ДІАЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ	90
<i>Л. С. Ващенко.</i> РОЛЬ ПІДРУЧНИКІВ БІОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	97

<i>Л. В. Галавська.</i> ФУНКЦІЇ СИТУАТИВНИХ ВПРАВ У ПІДРУЧНИКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	106
<i>М. В. Головка.</i> РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНОЇ КНИГИ З ФІЗИКИ У ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ЄДИНОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ (1917–1920 рр.)	116
<i>М. В. Головка. І. П. Крячко.</i> МОДЕЛЬ ПІДРУЧНИКА АСТРОНОМІЇ ПРОФІЛЬНОГО РІВНЯ	127
<i>Н. О. Гончарова.</i> СИСТЕМА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В 7 КЛАСІ	137
<i>А. В. Гривко.</i> АВТОМАТИЗОВАНИЙ ТЕКСТОВИЙ АНАЛІЗ ПІДРУЧНИКА	147
<i>Д. В. Гриненко.</i> ПІДРУЧНИК З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ШКОЛІ: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	159
<i>Н. М. Гупан.</i> РОЗБУДОВА МЕТОДИЧНОГО АПАРАТУ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ДОСЛІДНИЦЬКОМУ ПОЛІ МОДЕРНОЇ ДОБИ	167
<i>Є. В. Долинський.</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПОСІБНИКА ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «МОЯ ФРАНЦІЯ»	179
<i>Ю. О. Дорошенко. Л. В. Осіпа.</i> РОБОЧИЙ ЗОШИТ З ІНФОРМАТИКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ	187
<i>Ю. О. Жук.</i> ВПЛИВ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА НА ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ОБРАЗУ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА	200
<i>Т. М. Zasyekina.</i> CONCEPT OF A TEXTBOOK ON PHYSICS	211
<i>І. В. Іванова.</i> ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ПІДРУЧНИКА З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	223
<i>Г. М. Калініна.</i> КРАУДСОРСИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ І ЗМІСТОВА КОМПОНЕНТА НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ КЕРІВНИКІВ	230
<i>Л. М. Калініна. Т. М. Куценко.</i> ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСЮ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ЗМІСТІ ПОСІБНИКА ДЛЯ КЕРІВНИКІВ РІЗНИХ РІВНІВ У СФЕРІ ОСВІТИ	240

<i>Л. М. Калініна. І. М. Рябуха.</i> РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЗМІСТОВА КОМПОНЕНТА НАВЧАННЯ КЕРІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	254
<i>Л. М. Калініченко.</i> РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ РОЗВИВАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ (НА МАТЕРІАЛАХ УКРАЇНСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ 1980–1990-х рр.)	268
<i>В. І. Кизенко.</i> ВІДБІР ЗМІСТУ ОСВІТИ ДЛЯ СТАРШОЇ ШКОЛИ Й ВІДОБРАЖЕННЯ ЙОГО У ПРОГРАМАХ І ПІДРУЧНИКАХ	276
<i>Л. В. Клюй.</i> РОЗРОБЛЕННЯ ПІДРУЧНИКА НОВОГО ПОКОЛІННЯ ДЛЯ КУРСІВ ЗА ВИБОРОМ У ЗМІСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	289
<i>В. Ю. Кришмарел.</i> ОРИГІНАЛ-МАКЕТИ ПІДРУЧНИКІВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ 7 КЛАСУ: РЕЛІГІЄЗНАВЧА СКЛАДОВА	299
<i>С. Ю. Кучук.</i> ЗНАННЯ ПРО ДОСЯГНЕННЯ НАНОТЕХНОЛОГІЙ У ВІТЧИЗНЯНИХ ЧИННИХ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ З БІОЛОГІЇ ТА ХІМІЇ	309
<i>В. А. Кушнір.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В ЗМІСТІ ПІДРУЧНИКІВ	317
<i>Ляо Цайчжи.</i> РОЛЬ И МЕСТО СОВРЕМЕННОГО УЧЕБНИКА В ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ В УНИВЕРСИТЕТАХ КНР	327
<i>Ю. Б. Малієнко.</i> НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКА «ІСТОРІЯ СЕРЕДНІХ ВІКІВ» (7 КЛАС)	335
<i>В. О. Мартиненко.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМОВИХ ВИМОГ З ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У ЗМІСТІ ОРИГІНАЛ-МАКЕТІВ КОНКУРСНИХ ПІДРУЧНИКІВ (4 КЛАС): ПОГЛЯД ЕКСПЕРТА	345
<i>Т. С. Мартинюк.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІКІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ СТАТИСТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ В ПІДРУЧНИКАХ ГЕОГРАФІЇ	358